

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร

A Study of Learning Achievement in Social Studies, Religion, and Culture on
the Topic of Thai Etiquette Using the “Dek Dee Withi Thai” (Well-behaved
Children in the Thai Way of Life) Activity Package among Grade 2 Students at
Watpuranawas School, Bangkok.

สุพัตรา นาโควงศ์, พระมหานพพร อภิพนโธ ศรีวัฒนสกุลชัย, พระครูศรีธรรมวุฒิ, ธีรศักดิ์ รัตน์ศรี
Supattra Nakhong, Pramaha Nopphon Apibundho Sriwatthanasakunchai, Phrakhru Srithamwutthi,
Theerasak ratsri

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Program
in Teaching Social Student Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University
อีเมล : supattranakhong.05@gmail.com

Received: November 4, 2025 **Revised:** November 17, 2025

Accepted: December 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย โรงเรียนวัด ปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร ผลวิจัย พบว่า

1. ผลการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายตามลำดับได้ดังนี้ 1. มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน \bar{X} เท่ากับ 6.00, ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.59, ค่าร้อยละเท่ากับ 38.86 2. ค่าเฉลี่ยระหว่างเรียน \bar{X} เท่ากับ 20.00, ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.48, ค่าร้อยละเท่ากับ 95.14 3. ค่าเฉลี่ยหลังเรียน \bar{X} เท่ากับ 8.00, ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.83, ค่าร้อยละเท่ากับ 93.14 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการอย่าง ต่อเนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยเพราะว่าชุดกิจกรรมชุดนี้สามารถกระตุ้น ความสนใจของผู้เรียนได้ เป็นอย่างดีซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้ในเรื่อง มารยาทไทย

2. ผลการวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง ซึ่งก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 6.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.59 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 8.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.83 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: มารยาทไทย, ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the learning achievement in Social Studies, Religion, and Culture. Specifically on the topic of "Thai Etiquette," among Grade 2 students at Wat Puranawas School, Bangkok. 2) to compare the learning achievement before and after using the Dek Dee Withee Thai (Good Thai Child), that activity package among Grade 2 students at Wat Puranawas School, Bangkok. **The research findings were as follows:** 1) The learning achievement results for the Social Studies, Religion, and Culture. Course on Thai Etiquette using the activity package are as follows: 1) the pre-test mean score was $\bar{X} = 6.00$, S.D. = 1.59, representing 38.86 2) the formative (during-class) mean score was $\bar{X} = 20.00$ S.D. = 1.48, representing 95.14 and 3) the post-test mean score was $\bar{X} = 8.00$, S.D. = 0.83, representing 93.14 These results indicate that students showed continuous development through the use of the "Dek Dee Withee Thai" that activity package. This is the package effectively stimulated students' interest, encouraging them to think and practice through active learning in the subject of Thai etiquette. 2) The comparison of learning achievement showed that the pre-test mean score was $\bar{X} = 6.00$, S.D. = 1.59, while the post-test mean score was $\bar{X} = 8.00$, S.D. = 0.83. This demonstrates that the students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at .05 level of statistical significance, which is consistent with the established hypothesis.

Keywords: Thai customs, Activity Package, learning achievement

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคิด และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมไทยและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หนึ่งในสาระสำคัญที่หลักสูตรให้ความสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มสาระที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย

มารยาทไทยถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมชาติไทยที่สะท้อนถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเคารพ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม มารยาทไทยไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสื่อสารทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นรากฐานในการปลูกฝังคุณธรรม ความกตัญญู ความสุภาพอ่อนน้อม และการเคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น (สุนีย์ สมบัติพูนศิริ, 2560) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหา มารยาทไทยจึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างพลเมืองไทยที่จักรักรชาวัฒนธรรมของชาติและสามารถเผยแพร่คุณค่าเหล่านี้ไปสู่สังคมโลกได้อย่างเหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถือเป็นช่วงวัยที่กำลังเรียนรู้และซึมซับคุณลักษณะด้านวินัย การปฏิบัติตนในสังคม และการพัฒนานิสัยที่ดี การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมารยาทไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย การเรียนรู้ด้วยสื่อและชุดกิจกรรมที่เหมาะสมยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความสุขในการเรียน และสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างยั่งยืน

ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน กิจกรรมมีลักษณะหลากหลาย ทั้งการระบายสี การเล่นเกมบทบาทสมมติ เกมการศึกษา และการทำงานกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญในปัจจุบัน ชุดกิจกรรมลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในมารยาทไทยอย่างถูกต้อง แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สุวิทย์ มูลคำ, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบูรณาวาส กรุงเทพมหานคร เพราะมีความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างทักษะ

ที่จำเป็นต่อผู้เรียน และการสืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยโดยคาดว่าชุดกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติมารยาทไทยที่ถูกต้อง ตลอดจนปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้คงอยู่ในชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน หลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ผลคะแนนการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน หลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิยามศัพท์ของการวิจัย

ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย หมายถึง ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชื่อว่าชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย โดยได้นำชุดกิจกรรมนี้ไปใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง เป็นกิจกรรมที่ออกแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติมารยาทไทยอย่างถูกต้อง และสนุกสนานเพื่อให้เกิดความคิดและการสร้างสรรค์ที่เสริมสร้างให้เด็กเกิดการลงมือทำได้มากยิ่งขึ้น

มารยาทไทย หมายถึง เนื้อหาในหนังสือเรียนคือ หน่วยที่ 2 มารยาทไทย เรื่อง มารยาทไทย ซึ่งเป็นเนื้อหาในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) โดยเนื้อหาในหนังสือมีเนื้อหาที่สอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิริยาวาจาและท่าทางที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมไทย อันสะท้อนถึงคุณภาพ ระเบียบร้อย มีเคารพผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบในสังคมไทย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ทำได้จากการวัดผลด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง มารยาทไทย หลังจากการได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย โดยวัดจากด้านความรู้ (K) นักเรียนสามารถอธิบายการปฏิบัติตนตามหลักมารยาทไทยได้

ถูกต้อง ด้านทักษะ (S) นักเรียนสามารถแสดงวิธีการปฏิบัติตนตามมารยาทไทยการแสดงความเคารพ การทักทาย และการพูดได้ถูกต้อง และด้านเจตคติ (A) นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลสมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปทุมवास กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีของการวิจัยเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปทุมवास กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 217 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปทุมवास กรุงเทพมหานคร 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 35 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)

ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยที่ 2 เรื่องมารยาทไทย ซึ่งเป็นเนื้อหาใน หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

ด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาการวิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 เดือน พฤษภาคม - ตุลาคม ปีการศึกษา 2568

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย

ตัวแปรตาม : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย เรื่อง มารยาทไทย ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนนักเรียน 35 คน

1) ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ทางการเรียน เรื่อง มารยาทไทย จำนวน 10 ข้อ

2) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย

3) ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม เหมือนกับแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทไทย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ชนิด เลือกรับ 4 ตัวเลือก ซึ่งวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การนำไปใช้

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย เรื่อง มารยาทไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาข้อมูลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเน้นประสบการณ์
- 1.2 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรของสถานศึกษา โรงเรียนวัดปทุมवास สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.3 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง มารยาทไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 1.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเน้นประสบการณ์
- 1.5 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.6 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเน้นประสบการณ์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง มารยาทไทย
- 1.7 นำแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ของแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง มารยาทไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือจำนวน 3 ท่าน

โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

สอดคล้อง (+1) หมายถึง แนใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อสอบมีความสอดคล้องกัน

สอดคล้อง (0) หมายถึง ไม่แนใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อสอบมีความสอดคล้องกัน

สอดคล้อง (-1) หมายถึง แนใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อสอบไม่มีความสอดคล้องกัน

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนวัดปุณณवास สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทไทย เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ มีวิธีการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตร คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ

2.3 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

2.4 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนที่คาดหวังสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือจำนวน 3 ท่าน

2.6 นำแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 นำแบบทดสอบไปลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดปุณณवास กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนนักเรียน 20 คน

2.8 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2.9 นำแบบทดสอบทั้งหมด 10 ข้อ ดำเนินการทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนวัดปุณณवास กรุงเทพมหานคร

2.10 นำแบบทดสอบทั้ง 10 ข้อ มาวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณवास สรุปผลวิจัยดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณवास กรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายตามลำดับได้ดังนี้

1. มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน \bar{X} เท่ากับ 6.00, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.59, ค่าร้อยละเท่ากับ 38.86

2. ค่าเฉลี่ยระหว่างเรียน \bar{X} เท่ากับ 20.00, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.48, ค่าร้อยละเท่ากับ

95.14 3. ค่าเฉลี่ยหลังเรียน \bar{X} เท่ากับ 8.00, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.83, ค่าร้อยละเท่ากับ 93.14 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยเพราะว่าชุดกิจกรรมชุดนี้สามารถกระตุ้น ความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้ในเรื่อง มารยาทไทย

ตารางที่ 1.2 สรุปผลการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณवास กรุงเทพมหานคร

นักเรียน (N) (35 คน)	ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน	ค่าเฉลี่ยระหว่างเรียน	ค่าเฉลี่ยหลังเรียน
ค่าเฉลี่ย	6.00	20.00	8.00
ค่า S.D.	1.59	1.48	0.83
ค่าร้อยละ	38.86	95.14	93.14

2. สรุปผลการวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดวัดปุณณवास กรุงเทพมหานคร ซึ่งก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 6.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.59 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 8.0 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.83 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1.3 สรุปผลการวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดวัดปุณณवास กรุงเทพมหานคร

เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย	จำนวน นักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าร้อยละ	t	Sig.*
ก่อนเรียน	35 คน	6.00	1.59	38.86	17.05	3.10
หลังเรียน	35 คน	8.00	0.83	93.14		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณาวาส สรุปผลวิจัยดังต่อไปนี้

1. แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณาวาส กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.59 คิดเป็นร้อยละ 38.86 คะแนนระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.48 คิดเป็นร้อยละ 95.14 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 คิดเป็นร้อยละ 93.14 จะเห็นได้ว่าคะแนนนักเรียนผ่านการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย โดยประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นตอนการเรียนการสอนและทำกิจกรรม 3) ขั้นสรุปผลการเรียนรู้ จึงทำให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพัชรา ตลับทอง (2565) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 80.94/81.25 ตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลของพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 80) และสอดคล้องกับวรลักษณ์ เอียดรอด (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ระบบนิเวศ ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ระบบนิเวศมี ประสิทธิภาพ (E1 / E2) เป็น 78.26/ 77.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/ 75 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ระบบนิเวศ ในองค์ประกอบด้านความรู้ที่สูงกว่าก่อนเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอยู่ในระดับดี ส่วนองค์ประกอบเพิ่มเติมของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในงานวิจัยนี้ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และด้านจิตวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลการวิจัยเรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณวาส กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การใช้ชุดกิจกรรมช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติจริงในกระบวนการเรียนรู้เรื่องมารยาทไทย ซึ่งสอดคล้องกับ กับงานวิจัยของ พัทธา ตลับทอง (2565) ที่พบว่าชุดกิจกรรมแบบบอร์ดเกมสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ เอียดรอด (2561) ที่พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งมีข้อมูลตรงกันว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมของนักเรียน เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นที่เน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ควบคู่ไปกับพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปุณณวาส กรุงเทพมหานคร พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 6.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.59 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 8.0 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.83 เมื่อเปรียบเทียบโดยใช้ค่าวิกฤต t แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยได้จัดลำดับกิจกรรมอย่างเป็นระบบ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับ ชนนันพัฒน์ วรณวิจิตร (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.48/82.08 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางระดับค่าสถิติที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับ ชาติ คนอยู่ตระกูล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผลานด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผลานด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง มีคุณภาพระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 86.19/90.88 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ที่กำหนด 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะ ความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงอยู่ในระดับเหมาะสมตามเกณฑ์มากที่สุด

ดังข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบูรณาวาส กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น อาจเนื่องจากชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยได้จัดลำดับกิจกรรมอย่างเป็นระบบ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนนันพัฒนา วรณวิจิตร (2561) ที่พบว่าชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT มีประสิทธิภาพสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชชาติ คนอยู่ตระกูล (2561) ที่พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีเสมือนจริงสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ จากผลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ และการใช้เทคโนโลยีหรือเทคนิคร่วมมือ เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนควรใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปลูกฝังมารยาทไทยแก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สำหรับโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูทุกกลุ่มสาระพัฒนาชุดกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน เพื่อกระตุ้นความสนใจและการลงมือปฏิบัติของนักเรียนในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายการวิจัยไปยังระดับชั้นหรือโรงเรียนอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความเหมาะสมของการใช้ชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยในบริบทต่าง ๆ
2. ควรศึกษาผลของชุดกิจกรรมเด็กดีวิถีไทยต่อทักษะการคิด เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนันพัฒนา วรรณวิจิตร. (.2561) **การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**.
- ชาติ คนอยู่ตระกูล. (.2561) **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิด วิเคราะห์ วิชคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.
- พัชรา ตลับทอง. (.2565) **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**.
- วรลักษณ์ เอียดรอด. (.2561) **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ระบบนิเวศ มหาวิทยาลัยบูรพา**.
- สุนีย์ สมบัติพูนศิริ. (2560). **มารยาทไทยกับการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน วารสารวัฒนธรรมไทยศึกษา, 12(1), 23-35**.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2562). **การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 30(2), 45-60**.